לח: על אלו מומין פרק ששי בכורות

וסימניך ברקא. משמע דהוי מום קבוע ותימה דכפ' מי שאמרו (גיטין פט.) יש רפואות כו' לברקא ובפרק המוציא יין (שבת עח.) נמי אמרי' כוחלין לברקותי וי"ל דהתם מיירי בממשמשין וכחלין קודם שנקבעו וכן נמי כ[לרין] לתרן מקומות מחריתי דהתם בפרק המוציא יין קתני (ג"ז שם) דס כדי לכחול עין אחת שכך כוחלין (ליחוור) כ[ליחורך] כ)וכתוספתא (דשבת פ"ט) נרסי' להו וכתוספתא במכילתין (פ"ד) כתוב יאור במקום חורור משמע דהכל אחד וחורור הקבוע חשיב לקמן מום ומיהו איכא למימר דכשבת מיירי כאותו שאינו קבוע ועוד יש לתרץ דהיכא דאין מתרפא מאליו חשיב מום והא דקאמר לקמן גבי מיס הקבועים דאם עובר כשמאכילין אותו לא ויבש לא גשמים לא הוי קבוע אין זו רפואה ממש אלא בדיקה ונעקין אם הם קבועים אם לאו אבל רפואה גמורה יכולה להעביר מום קבוע תדע דלקמן (דף לט:) אמרינן גבי נפגם הזיבן נפגם ולא ניטל דניטל מוחר לאיתנו יותר כו') מ)וכשנפגם נמי הוי יכול ליטלו ומיהו י"ל דכי נפגם תחלה אין לו תקנה וקלת יש לדקדק מילפת דכתיבא בחוליאתא והוי מום כדלקמן (דף מא.) והיא חזיה המלרית וכב"ק בפרק מרובה (דף פ:) משמע דיש לה רפואה כדאמרינן מתריעין על המיכון בשבת ומוקי לה בחזיה המלרית דלא מבחוץ ויבש מבפנים ומיהו יש לפרש דהא שמתריעין לאו שתתרפא אלא שלא תוסיף דמה נפשך אין לה רפואה דאמרי' לקמן שמלפפת והולכת עד יום המיתה וכתיב נמי אשר לא תוכל להרפא ומיהו יש לדקדק מיבלת דכתיבא ו)והוא מום דלקמן ותנן בפ' המולח תפילין (עירובין קנ.) מותכין יבלת במקדש וכן מותכין יבלת ח"ל בשבת (פסחים פה:) אלמא יש לה רפואה בתמיכה וחשיב מום ואין להעמידה ט)דלית בה עלם דתלמודי בעלמא הוא כדלקמן ומיהו יש להעמידה ביבלת שבעין ודלית ביה שער דאין שוחטין עליה לא במקדש ולא במדינה ואע"ג ל) דאמרי' בעירובין (שם) לתה ויבשה יד וכלי הכל שייך ביבלת שבעין: **אם** קודם מעשה אברה שומעין לו. אומר ר"ת דלא אמרי' הכי אלא היכא דאריך לאותה הולאה כי הכא וביבמות בפ' הערל (דף עו.) גבי חגר חרב דשמעאל ובפרק עושין על התעוקה (יבמות צא.) גבי גר עושה אשת אחיו מאחיו ובריש עשרה יוחסין (קדושין ע:) גבי עובדא דרב יהודה דכל דאמר מצית משמועתא אחינא עבדא הוא שהיה גולה (מ) לרב יהודה שאומר כן לפי שהקניטו: **יצא** מחלב עיניו. לפי הדרשה לבן שבעין קורין מלב כדפי' בקונטרס ששם שומן העין ורוצה לומר שיצא הרשע לתרבות רעה מרוב שומן שבעין אבל פסטיה דקרא רוצה לומר שיצא העין ובולט למוץ מרוב שומן (נ) שבמוכו: שיחו

מאי הרים אמר רב פפא תורא ברא דעינא: דק תבלול: ת"ר דק משוקע הרי זה מום צף אינו מום והתניא איפכא לא קשיא הא בשחור הא בלבן ס והא אין מומין בלבן אלא הא ס) בדוק לבן הא בדוק שחור דאמר רבה בר בר חנה סח לי [ר'] יאשיה דמן אושא "דק שחור משוקע הרי זה מום צף אינו מום דק לבן משוקע אינו מום צף הרי זה מום וסימניך ברקא: חלזון נחש ס) ועצב: איבעיא להו חלזון הוא נחש או דלמא חלזון או נחש ת"ש דאמר רבה בר בר חנה סח לי ס) רבי יוחנן בן אלעזר זקן אחד היה בשכונתינו ור"ש בן יוסי ס) לקוניא שמו ומימי לא עברתי לפניו פעם אחת עברתי לפניו אמר לי שב בני שב חלזון זה מום קבוע ד) לשחוט עליו וזהו נחש שאמרו חכמים ואע"פ שאמרו ס) אין אדם רואה מומין לעצמו ב אבל מורה הלכה לתלמידים ותלמידים פ) מורין לו ג) והאמר ר' אבא אמר רב הונא ו) כל תלמיד חכם שמורה הלכה ובא אם קודם מעשה אמרה שומעין לו ואם לאו אין שומעין לו איהו נמי מורה ובא הוה מעיקרא: איהו תבלול לבן הפוסק ו) את הסירא: מתני' מני רבי יוסי היא דתניא ונכנם בשחור שחור ונכנם בלבן ה"ז מום דברי ר"מ ר' יוסי אומר לבן ונכנם בשחור ה"ז מום שחור ונכנם בלבן אינו מום ז) שאין מומין בלבן אמר רב מ"ט דרבי יוסי דכתיב ו יצא מחלב עינימו תרבא דעינא איקרי עינימו סתמא לא איקרי ור"מ מ"ט ח) מה לשון תבלול דבר המבלבל את העינים: **מתני'** חורור ה והמים הקבועין איזהו חורור הקבוע כל ששהה שמונים יום ה) ר' חנניא בן אנטיגנוס אמר יבודקין אותו ג' פעמים בתוך שמונים יום ואלו הן מים הקבועין אכל לח ויבש של גשמים לח ויבש של שלחים (ט) או אכל היבש ואח"כ הלח אינו מום עד שיאכל ז) הלח ואח"כ היבש: **גמ' מתני'** מני רבי יהודה היא דתניא חורור קבוע ארבעים יום ומים ו) הקבועים שמונים יום דברי ר"מ ורבי יהודה אומר חורור יא) שמונים יום ואלו הן מים הקבועים אכל לח ויבש של (כ) יב) בית השלחין או שאכל יבש ואח"כ אכל הלח יג) אין מום עד שיאכל יבש אחר הלח וישנו ג' חדשים והא יד) תרוייהו תנהי אכל לח ויבש של גשמים לח ויבש של בית השלחין חסורי מיחסרא והכי קתני אכל לח ויבש של גשמים ה"ז מום בית השלחין אינו מום ודגשמים נמי אכל יבש ואח"כ אכל לח אינו מום עד שיאכל יבש אחר הלח וישנו ג' חדשים (ג) טו) ו) והתניא והא רב אידי בר אבין אמר רב יצחק בר אשיאן אדר וניסן לח אלול ותשרי יבש יאימא אדר וחצי ניסן לח אלול וחצי תשרי יבש: איבעיא להו לח בזמן לח ויבש בזמן היבש או דלמא לח ויבש בזמן הלח תא שמע דאמר רב אידי בר אבין אמר רב יצחק בר אשיאן אדר וניסן לח אלול ותשרי יבש דלמא פירי דאלול ותשרי מאכילנא ליה באדר וניסן וכמה מאכילין אותו אמר רבי יוחנן משום רבי פנחס בן ערובה יכנגורגרת אמר טו) רבא בעי במערבא כגרוגרות ז) בסעודה ראשונה או

פורא ברא דעינא. שורה מילונה של עין היינו יו) את עין המכסה את העין: **דק משוקע.** דק המשקע את העין הרי זה מום: **הא בשחור הא בלבן.** הא המם קס"ד דמוקים תדא בשחור של עין ומדא בלבן של עין: **וסימניך ברקא.** מייל"ל דהוי לבן ולא והוי מום הכא נמי סימן זה יהא לך יח) בדוק לבן ולא הוי מום: **ברקא.** יט) כגון הסוכר את החמור והכריקה (ב"מ דף עח.): **זקן אחד.** כהן היה: **לא עברתי לפניו.** שגדול הדור היה: **מלזון זה.** בכור היה לו לאותו זקן והיה לו חלזון בעינים: **שמורה הלכה.** כ) הלכה חדשה שלא שמעוה מאחר: **קודם מעשה.** קודם שבא מעשה ההלכה כא) נידו: **שומעין לו.** ועושין מעשה: **אין שומעין לו.** דבשביל המעשה אומרה. ומכח מאן ליית ליה כמאי דאמר דמום קבוע הוא: **מתניתין.** דקתני אין מום בלבן רבי יוסי היא: **יצא מחלב עינימו.** יצא רשע לתרבות רעה מרוב שומן שבעינו ושומן העין בלבן הוא: **דבר המבלבל.** שפוקח המילא ומערב השמור והלבן כל הימי דעבר הוי מבלבל: **מתני' חורור.** חולי הוא שים (ר) טיפין לבנות בעין: **הקבועים.** אתרוייהו [קמ"ל אחורור ואמים: **כודקין** כב) **ג"פ בתוך שמונים יום.** ואם לא בדקוהו אע"פ כא) שמוס כג) נמלא שם כיוס שמונים לא הוי מום דשמא ביעמים הלך לו וחזר שבן דרכו מיס. כד) שעינו טוטפות מיס: **אלו הם המים הקבועין.** כלומר במאי ידעינן אי קבועין הן אי עוברים: **אכל לח ויבש של גשמים.** אם האכילוהו לרפואה תבן ומספוא שקורין פיל"א: **לח.** הגדל בגיען ויבש הגדל בתשרי כדמפרש בגמרא והאכילוהו ביחד לח ויבש של גשמים הגדל בשדה בית הבעל דקני ליה בגשמים: **או לח ויבש של שלחים.** קרקע שצריכה להשקות: **או שלא אכל** לח ויבש ביחד אלא אכל יבש ואח"כ אכל לח לרפואה אין זה דרך רפואה כה) אע"פ שלא נתרפא בכך אינו מום עד שיאכל יבש אחר הלח דזו היא דרך רפואתו ואם לא נתרפא הוי מום: **גמ' מתני'.** דקתני חורור קבוע שמונים יום רבי יהודה היא: **אכל לח ויבש של בית הבעל.** שאין צריך להשקותה הוא הוי רפואה: **ולא לח ויבש של שלחין.** דלא הוי רפואה ולא בדקינא ליה: **או שאכל יבש.** של בית הבעל ואחר כך לח אינו נגדק בכך דאין זו דרך רפואה: **וישנו ג' חדשים.** דג' חדשים בדקינא ליה בהכי: כ"ז מום. אם לא נתרפא בכך: **והאמר תרוייהו תנן.** דבין של בית הבעל בין של שלחין ואי אכיל יבש אחר הלח מסי ובדקינן ומתניתין כרבי יהודה אוקימתא: **חסורי מחסרא.** מתני': **לח בזמן לח.** מספוא הגדל באדר וניסן מאכילין אותו באדר וניסן: **ויבש בבית.** מספוא הגדל באלול ותשרי מאכילין אותו בתשרי דלא שמעי ליה עד שיעברו (כה) כל ימי הקיץ ויבדק בשמיהם: **כ"ש.** דלא בזמן לח ויבש בזמן יבש: **וכמה מאכילין אותו.** בכל יום: **בסעודה ראשונה.** שאוכל בכל יום יבשיון לי' מן הרפואה כגרוגרות כו'. או

ותשרי מאכילין ליה באדר וניסן: וכמה מאכילין אותו. מן הלח ומן היבש אפי' בגרוגרות מכל אחד דיי לבריקה:

ח) נרמה שליל והיינו דק לבן לף כלומר טולנו ברקא כמו לברוקתי בשבת ע"ח. ט) חולי דל"ל שהיה בעינו דק ויהיה מרמהו כחלזון ומאמר חלזון זה וכו'.

עין משפט נר מצוה

יח א מיי' פ"ז מהלכות איסורי מזבח הל' ה:
מקדש הל' ה:
יט ב מיי' פי"ל מהל' מעילה הל' ז טוש"ע א"ח סי' תמ"ט:
כ ג שו"ע יו"ד סי' תמ"ב סעיף ה:
כא ד ה מיי' פי"ז מהל' איסורי מזבח הל' ה:
מקדש הל' ה:
כב ו מיי' פי"ב מהלכות שחיטה מצות הל' יב:
כג ז מיי' שם הלכה יג:
כד ח מיי' שם הל' יד:

תורה אור השלם

1. יָצָא מֵחֵלֶב עֵינֵמוֹ עָבְרוּ מַשְׂכִּיּוֹת לִבּוֹ:
תהלים עג ז

שיטה מקובצת

א) הא בדק לבן הא בדק: ב) רבי יונתן בן: ג) יוסי בן לקוניא: ד) קבוע הוא לשחוט: ה) ותלמידים רואים אינו והאמר: ו) הונא אמר רב: ז) הפוסק בסירה: ח) מ"ש אמר רבא מה: ט) שיאכל היבש אחר הלח: י) ומים קבועים: יא) חורור קבוע שמונים כו' מים קבועים: יב) של בית הבעל לח ויבש של בית השלחין: יג) הלח אינו מום עד: יד) והא אנן תרוייהו: טו) איני והא אמר רב אידי: טז) אמר עולא תי' רבא נמחק: יז) הן היינו בבת עין: יח) לך בדק דלבן: יט) ברקא כמו השוכר: כ) היבש הלכה נמחק: כא) ההלכה לידו הס"ד: כב) בודקין אותו ג' פעמים: כג) שמנא שם: כד) מים דרבו שעינו: כה) רפואה ואע"פ: כו) רפואות לברקותי: כז) יותר משנפגם ואמאי הרי נמי יכול לישלו: כח) דפסח בריש אלו דברים: כט) להעמידה בגוף רלית: ל) דמזכיריו בעירובין תי' דאמרינן נמחק: לא) נראה שרב יהודה: לב) שבתוכו. ס"א שתחתיו:

רבינו גרשום

תורא ברא דעינא. שורה שחורן מן העין שמכסה העין וזהו בת עין: אלא הא ברק שחור הא ברק לבן דאמר רבה בר בר חנה כו'. מתרץ הא דתיר דתניא איפכא: וסימניך ברקא. כלומר באותו דק לבן שקורין ברקא הוי מום והיינו דק לבן ח): בולט. צף. ברק כמו לברוקתי: חלזון קורין בלעז לימקי: ענב. שיש בעינו כענבה שמגומר עינו כנחש: חלזון זה. היה לו בכור. ז) שהיה בעינו חלזון והיה מראהו ואמר חלזון זה מום קבוע הוא: ואע"פ שאמרו אין אדם רואה מום לעצמו. שהבכור שלו היה אבל מורה הוא לתלמידים כו'. בשביל כך קראהו להורות לו כדי שיתרצו לך וזה לאחר שאירע לו מעשה בבכורו הורה שמום קבוע הוא: הא' נמי מורה ובא מעיקרא הוה פעם אחרת קודם שאירע לו מעשה הורה שמום קבוע הוא. (הא' נמי מורה) ור' מאיר דבר המבלבל את העין לא שנא לבן בשחור ולא שנא שחור בלבן: תרבא דעינא. היינו הלבן שבעין: חורור. אם יש בשחור לבן ואית דאמרי קרום: והמים הקבועים. שעיניו דולפין תדיר הרי זה מום: כל ששהה פ' יום. ולא נתמעט ממה שהיה: ואלו הן המים הקבועין. והיאך בודקין אותו אם אכל עשב לח ויבש של גשמים ושל שדה בית הבעל ששוהה מאליה. או אכל לח ויבש של שדה בית השלחין שמשקין אותה.

מסורת הש"ס

ס) ועיינ. ע) לעיל לא.. ע) יבמות עז. ודף לח. קידושין ע:. ד) [נקמן מ:. ה) [יבמות ס:]. ו) [מגלת תענית פ"ט]. ז) הכנה וכן לקמן בסמוך ליתא]. ח) [נכ"מ: כגרוגרת]. ט) כלן מ"ד מים שעינו טוטפות מים ותמ"ל מה"ד הקבועים נ"ק. ט) שנאמר שם כתוזיור כיום ס' ס"ק. י) כנ"מ: כגרוגרת. כ) נ"ק. ל) גי' הנ"ק ומתוספתא נרסינן לה תוזיור במקום יאלול ומשמע דהכל אחד ותוזיור חשיב לקמן מום קבוע ומיהו ס' כנ"ל. מ) תע"ב דכשנפגם נ"ק. נ) כלוריימא נ"ק.

הגהות הב"ח

(א) במשנה של גלחים אכל כיכם ואח"כ אכל הלח אינו מום עד שיאכל (הלח ואח"כ היבש) תא"מ וע"ג ס"מ היבש אחר הלח: (ב) גם' ואלו הן מים הקבועין אכל לח ויבש לח ויבש של בית הבעל ולא לח ויבש של בית השלחין וכו' אין זה מיס: (ג) שם אינו ואמר רב אחי בר חנן: (ד) רש"י ד"ה חורור וכו' שם כמין טיפין לבנות בעין תרגום לבן חיור כפ"ד: (ה) ד"ה ויבש כיכם וכו' שיעברו עליו כל ימי:

גליון הש"ס

גמ' והא אין מומין בלבן. ע' לקמן מ ע"ב תד"ה ואם:

לעזי רש"י

מייל"א. כתם בעין. מיצ"א [מיי"ן]. מספוא.

מוסף רש"י

אם קודם מעשה. שנאמר הולחה ליום, אמרה. ושנאה לתלמידיו כגון המלדים כשם לנו ("בחות עד וכנ"ל שם צח. ולקמן שם). שומעין לו. בשעת הולחה ("בחות עז) נאמן לאומרה בשעת מעשה (קדושין שם). ואם לאו אין שומעין לו. אינו נאמן להעיד כשם כנו, שמא מחמת מעשה הכה לידו הוא אמר כן (שם וכש"ל "בחות עד. ובצ. איתא דתכר תידום הוא "בחות צח.). חורור. הן טיפין דקות של לבן בגלגלת בעין (שבת עח.). ג' פעמים בתוך שמונים יום. כרתא פ' ולמתנא פ' ובסוף פ' "בחות פ.

רבינו גרשום (המשך)

עד שיאכל היבש של גשמים אחר הלח. שהלח של שדה בגשמים. אבל קודם היבש אם בכך לא נתרפא הוי מום קבוע. וישנו ג' חדשים. כלומר בג' חדשים יאכלהו בכל חדש לח ואח"כ יבש: והיכי מצי מוקים מתני' כר' יהודה דהאמן תרוייהו הנינהו. אבל לח ויבש של גשמים לח ויבש של שלחין כו': חסורי מחסרא מתניתא והכי קתני: והכי תרצה אבל לח ויבש של גשמים הרי זה מום כר'. ואתיא כמתניתין: ואיבא דאמרי ויש לו ג' חדשים. כלומר דישנה לבריקה זו ג' חדשים: אינו דג' חדשים ותו לא. אימא אדר וחצי ניסן לח אלול וחצי אדר יבש דהיינו ג' חדשים ותו לא דקמ"ל אע"ג דאין רצופין: אלול ותשרי יבש. דבההוא זמן הוי יבש תבן וחציר: מיהא ליכא למישמע דדלמא ההיא דקאמר אלול ותשרי יבש כלומר דפירות יבשין דאלול

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com